

- Матеріали V Міжнародної наукової конференції студентів та молодих учених «Політ 2005». – Київ: Національний авіаційний університет, 2005. – С. 532.
10. Пашенко В.М. Особливості злочинності неповнолітніх // Проблеми протидії злочинності неповнолітніх: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (20-21 квітня 2006 року) / За заг. ред. д.ю.н., проф. В.П. Петкова, к.ю.н. Цимбалюка М.М. – Кіровоград: Кіровоградський юридичний інститут ХНУВС, 2006. – 150 с.
  11. Совершенствование деятельности по раскрытию и расследованию пре ступлений, совершённых несовершеннолетними: Сборник научных статей по материалам научно-практической конференции (20 июня 2007 года). – Ижевск, 2008. – 78 с.
  12. Червоненко Г.О. Актуальні питання протидії злочинності неповнолітніх. // Протидія злочинності неповнолітніх: досвід та сучасні проблеми: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (22-23 квітня 2010 року). – Кіровоград: Кіровоградський юридичний інститут ХНУВС, 2010. – 214с.

**Александренко Е. В., Веселовская Н.А.**  
Национальная академия внутренних дел Украины

## КРИМИНОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ПРЕСТУПЛЕНИЙ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ

### Аннотация

Исследована сущность и содержание криминологической характеристики преступлений несовершеннолетних. Рассмотрена проблема «несовершеннолетние и преступность». Показана важность профилактической деятельности государственных органов и негосударственных организаций для предотвращения подростковой преступности.

**Ключевые слова:** криминологическая характеристика, преступление, несовершеннолетние, профилактическая деятельность, социальное сиритство.

**Aleksandrenko O.V., Veselovska N.O.**  
National Academy of Management

## THE CRIMINOLOGICAL CHARACTERISTICS OF JUVENILE CRIMES

### Summary

In this work was researched the essence and the content of criminological characteristics of juvenile crimes. And, also, the problem of «minors and criminality» was considered there. This work shows the importance of prevention activities of state authorities and non-governmental organizations to preventing juvenile crime.

**Keywords:** criminological characteristics of the crime, crime, minors, juvenile, prevention activities, social orphanhood.

УДК 342.7:321(477)

## ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ Й ЗАХИСТ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА ЯК КРИТЕРІЙ КОНЦЕНТРАЦІЇ ВЛАДИ

**Веклич В.О.**

Національний університет харчових технологій

Питання щодо концентрації влади на сьогодні нам видається одним з найважливіших у контексті реалізації державою її функцій. Видається доречним дати визначення самої концентрації влади. Також для подальшого удосконалення діяльності держави важливо окреслити можливості щодо подолання суперечностей, які виникають у процесі здійснення державного управління та регулювання суспільних відносин на загальнодержавному рівні.

**Ключові слова:** права людини, влада, держава, оптимізація держави, концентрація влади.

**Постановка проблеми.** Сучасний стан розвитку різних країн зумовлює проблему щодо концентрації влади, її відмінностей та належної оцінки. Відтак, необхідно окреслити відповідний критерій, що дав би змогу дослідникам та науковцям об'єктивно підходити до оцінки стану влади на державному рівні.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Серед науковців тривали й продовжують розроблятися різні дослідження влади. При цьому найбільшого визнання здобули праці таких вчених, як М. Вебер, П. Бурд'є, П. Сорокін, М. Фуко, О. Тоффлер, Н. Луман, Е. Гідденс, Х. Ортеги-і-Гассет,

З. Бжезинський, Ф. Фукуяма, Ю. Габермас, Ж. Блондель, С. Московічі та В. Халіпов. Проблема розподілу влад розглядалася у класичних працях Платона, Аристотеля, Марсілія Падуанського, Ж. Бодена, Ш. Монтеск'є та інших авторів. Можна виділити ґрунтовне монографічне дослідження А. Жук "Парламент, Президент, уряд: через взаємостимування до порозуміння" [8], але разом з тим на сьогодні у жодному дослідженні не було ґрунтовно опрацьовано проблеми концентрації влади саме як такої.

**Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.** На сьогодні реально вагомою є

проблема об'єктивної оцінки влади, доктринального окреслення поняття “концентрація влади” та розробка її критерію.

**Ціль статті.** Автор прагне розглянути визначення влади, запропонувати на основі опрацьованого матеріалу поняття “концентрації влади”, окреслити його зв'язок з практичними проблемами, що інтерполюються через забезпечення й захист прав та свобод людини і громадянина, а також розробити авторську класифікацію за характером концентрації влади.

**Виклад основного матеріалу.** Сучасне розуміння проблеми реалізації функцій держави з необхідністю потребує удосконалення категоріального апарату, оскільки без урахування діяльності органів державної влади у її практичному вираженні неможливо чітко окреслити необхідні заходи щодо подолання відхилень у розвитку держави та країни. А тому ми маємо чіткіше визначити такі категорії як “влада”, “концентрація влади”, окреслити роль та значення належного забезпечення й захисту прав та свобод людини і громадянина при реалізації влади.

Визначення концентрації влади на сьогодні потребує подальшого опрацювання, оскільки викремлення питання щодо ролі прав та свобод людини і громадянина у функціонуванні механізму держави зумовило потребу у подальшому розвитку поняттєвого апарату.

Т. Парсонс вважав, що влада становить особливу інтегративну якість соціальної системи, яка має на меті підтримку її цілісності, координацію загальних колективних цілей з інтересами окремих елементів, а також яка забезпечує функціональну взаємозалежність підсистем суспільства на основі консенсусу громадян та легітимізації лідерства [5, с. 79].

Л. Герасіна зазначає: “влада – це не тільки соціальний феномен, що проектується людьми, має відповідну специфіку і власні риси, це також соціально-політичний інститут суспільства й держави” [4].

Л. Дунаєва акцентує увагу на тому, що “більшість сучасних трактовок політичної влади, а також самих визначень категорії «влада» пов'язують її функціональне значення з необхідним порядком та згодою між людьми, оптимальним управлінням та доцільним регулюванням людських відносин” [6, с. 73].

Разом з тим Ю. Шемшученко, вказуючи у “Юридичній енциклопедії” на різноманітність визначень “влади”, вважає доречним навести наступні з них:

- 1) це відносини між людьми, коли одні командують, а інші підкоряються;
- 2) це здатність досягати поставленої мети;
- 3) це спроможність соціально-політичної системи забезпечувати виконання прийнятих нею рішень;
- 4) це спосіб самоорганізації людської спільноти, заснованої на розподілі функцій управління і виконання;
- 5) це можливість і здатність проводити свою волю [12, с. 489].

У “Великому тлумачному словнику сучасної української мови” наведено наступне визначення: “концентрація – це збирання, скупчення, зосередження кого-, чого-небудь в одному місці” [2, с. 452].

Відтак, не заперечуючи актуальності наведених вище позицій різних авторів, ми можемо вказати, що під концентрацією влади доречно розуміти такий стан суспільних відносин, за якого певна

група осіб або деяка сукупність органів державної здатні справляти владний вплив на інших учасників суспільних відносин з метою досягнення поставленої ними мети та виконання прийнятих рішень, що реалізується шляхом зосередження ними влади.

У вітчизняній науці поняття, ознаки і зміст системи стримувань і противаг доволі детально було розглянуто у згаданій монографії Н. Жук. Саме завдяки цьому механізму на загальнодержавному рівні вдається стримувати різні неправові прояви або відхилення, що можуть призводити до надмірної концентрації влади. Відтак, можна погодитися, що “противаги, таким чином, становлять собою техніко-правові засоби забезпечення рівної значимості (вагомості) гілок влади у різних сферах реалізації державної влади” [8, с. 51].

Якщо розглядати концентрацію влади, то тут доречно вказати на те, що сучасний механізм стримувань та противаг має розвиватися відповідно до стану суспільних відносин. При цьому слід заважити динамічний характер останніх, що разом з тим і зумовлює потребу у розвитку самого цього механізму.

Р. Мартинюк акцентує нашу увагу на тому, що: “внаслідок концентрації влади і механізмів управління президентський режим має тенденцію попереджувати, обмежувати і швидко та ефективно вирішувати протиріччя, кризи, що можуть нести небезпеку для суспільства. У такому контексті, як гарант додержання Конституції, прав і свобод людини, Президент покликаний виконувати стабілізуючу роль у функціонуванні державного механізму Республіки в режимі конституційної законності” [11, с. 117].

Беручи до уваги характер нашого дослідження слід зауважити, що концентрація влади, а також потреба у чіткому визначенні її критерію мають на сьогодні цілком актуальний характер, оскільки рівень суспільних відносин, досягнутий у більшості країн світу, з необхідністю пов'язується з розробленими й затвердженими як на міжнародному, так і на внутрішньодержавному рівні. Наприклад, Загальна декларація прав людини [9], Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 4 грудня 1986 року № 41/120 “Встановлення міжнародних стандартів у сфері прав людини” [3], Європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод [7], а також Конституція України [10].

Сам факт концентрації влади передбачає відмінності у її реальному характері. Зокрема, вже зараз можна констатувати, що залежно від політичної ситуації концентрація влади у контексті діяльності органів державної влади може бути наступною:

- 1) недостатньою;
- 2) оптимальною;
- 3) надмірною.

При недостатній концентрації влади можна спостерігати неспроможність уряду дієво впливати на ситуацію в країні, у окремих її регіонах або ж у певних сферах суспільних відносин. Наприклад, коли на місцевому рівні реальним впливом користуються кримінальні угруповання, що можуть становити небезпеку для життя, здоров'я, майна та власності громадян. До цього переліку можна додати й інші характеристики.

При надмірній концентрації влади ми можемо спостерігати домінування у владних відносинах процесів, пов'язаних зі свавільним вирішенням питань загальнодержавної ваги. Наприклад, розподіл державних витрат, що не має попереднього науко-

вого й політичного обґрунтування. Тобто, за цієї ситуації створюються передумови для подальших зловживань з метою реалізації інтересів осіб або груп, котрі володіють реальним впливом.

Як видно, у обох згаданих вище випадках, створюються широкі передумови для порушення прав та свобод людини і громадянина. При цьому владний вплив як можливість для реалізації владних інтересів перебуває у деякою кількісно обмеженої групи (або декількох груп) людей. Значна частина населення за цих обставин може зазнавати різноманітних утисків та зловживань, які так чи інакше пов'язуються з порушеннями прав та свобод людини і громадянина або спричиняють їх.

Наша позиція щодо саме такого визначального характеру прав та свобод людини і громадянина значною мірою ґрунтується на проведеному дослідженні системи засобів впливу держави на суспільні відносини та процеси, що реалізує основний зміст її діяльності у сфері прав і свобод людини і громадянина, згідно з яким функція держави щодо забезпечення й захисту прав та свобод людини і громадянина набуває першочергової ваги, оскільки інші функції держави (напрямки її діяльності) прямо чи опосередковано пов'язані з нею й фактично мають похідний характер, оскільки держава фактично існує задля створення умов, за яких живуть, існують та розвиваються її громадяни, а також для їх подальшого покращення [1]. Сутність критеріальної відмінності може полягати у кількісному або груповому складі осіб, які можуть користуватися благами за відповідних умов, у характері цих благ, а також у можливостях для користування цими благами.

У наш час цілком певно можна стверджувати, що сучасна номенклатура ("перелік") прав та свобод людини і громадянина безпосередньо відображає значний спектр відповідних здобутків людської цивілізації. Але при цьому слід звернути увагу на ту обставину, що разом з розвитком цивілізації розширюються можливості окремих осіб, що також з часом має набувати відповідного вираження у діяльності держави. Тож, питання кон-

центрації влади з необхідністю має пов'язуватися і з перспективним характером розвитку суспільних відносин, коли державою будуть з часом гарантуватися нові права її громадянам, що з необхідністю інтерполюватиметься у їхніх можливостях.

Таким чином, ми можемо констатувати, що за оптимальної концентрації влади держава володіє достатньою повнотою влади та відповідними можливостями задля досягнення існуючих перед нею цілей та завдань, спроможна активно діяти та ефективно функціонувати. При цьому права та свободи людини і громадянин є оптимально захищеними й забезпеченими, що ґрунтується на визнанні людини у якості основної цінності. Діяльність органів державної влади за цих умов має здійснюватися на засадах відкритості, прозорості та професіоналізму, що унеможливило б зловживання та неправові прояви у середовищі державних службовців.

**Висновки та пропозиції.** На основі розглянутого матеріалу доречно вказати на потребу щодо подальшої розробки категоріального апарату задля дослідження стану концентрації влади у державі, оскільки у межах однієї публікації важко окреслити різні аспекти владних відносин, які зазнають впливу різноманітних факторів, а також, у підсумку, самі впливають на суспільні відносини в цілому у країні. Усвідомлення вагомості належної діяльності держави щодо забезпечення й захисту прав та свобод людини і громадянина так само має бути належно оціненим науковцями та практиками, оскільки розвиток країни значною мірою залежить від індивідуального розвитку її громадян, що інтерполюється саме через їхні права та свободи. Відтак, оцінка концентрації влади на основі визначення рівня забезпечення й захисту прав та свобод людини і громадянина у державі набуває значної практичної ваги. Але разом з тим слід взяти до уваги необхідність опрацювання чітких показників задля відповідної об'єктивної оцінки (кількісних та якісних або їх поєднання). Відтак, наше дослідження є підґрунтям для подальших наукових розробок.

### Список літератури:

1. Веклич В. О. Функція держави щодо забезпечення й захисту прав та свобод людини і громадянина [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Веклич Владислав Олександрович ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. – К., 2013. – 16 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови [Текст] : 170 000 / уклад., гол. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : Перун, 2003. – 1427 с.
3. Встановлення міжнародних стандартів у сфері прав людини Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 4 грудня 1986 року № 41/120 / Офіційний веб-сайт ООН. – Режим доступу: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/resolution/gen/nr0/500/56/img/nr050056.pdf?OpenElement>.
4. Герасіна Л. М. Інститут публічної влади у модерному та постмодерному науковому вимірі. / Л. М. Герасіна // Державне будівництво. – 2011. – № 1. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2011-1/doc/1/07.pdf>
5. Дегтярев А.А. Политическая власть как регулятивный механизм социального общения / А.А. Дегтярев // Политические исследования. – 2006. – № 3. – С. 78–93.
6. Дунаєва Л.М. Сучасні концепції політичної влади та їх класифікації у політичній науці. / Л. М. Дунаєва // Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. Серія: Політологія. – 2011. – Вип. 123. – С. 73–76.
7. Європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995\\_004](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004).
8. Жук Н. Парламент, Президент, уряд: через взаємостримування до рівноваги [Текст] : монографія / Н. Жук. – Х. : Харків юрид., 2007. – 320 с.
9. Загальна декларація прав людини. Прийнята і проголошена резолюцією 217А(III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року / Офіційний вісник України. – 2008. – № 93. – С. 3103.
10. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР (в редакції від 30 вересня 2010 р. на підставі Рішення Конституційного Суду України № 20-рп/2010 від 30 вересня 2010 р.) // Офіційний вісник України. – 2010. – № 72/1 [Спеціальний випуск] – С. 15.
11. Мартинюк Р. С. Положення Президента України в системі поділу влади: політико-правовий аспект. / Р. С. Мартинюк // Вісник Львівської комерційної академії. Серія – гуманітарні науки. – Львів: Вдавництво Львівської комерційної академії. – 2005. – Випуск 5. – С. 113–120.
12. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. – К.: «Укр. енцикл.», 1998. – Т. 1: А – Г. 672 с.

**Веклич В.А.**

Национальный университет пищевых технологий

**ОБЕСПЕЧЕНИЕ И ЗАЩИТА ПРАВ И СВОБОД ЧЕЛОВЕКА И ГРАЖДАНИНА КАК КРИТЕРИЙ КОНЦЕНТРАЦИИ ВЛАСТИ****Аннотация**

Вопрос относительно концентрации власти на сегодня нам представляется одним из важнейших в контексте реализации государством его функций. Представляется уместным дать определение самой концентрации власти. Также для дальнейшего совершенствования деятельности государства важно очертить возможности преодоления противоречий, возникающих в процессе осуществления государственного управления и регулирования общественных отношений на общегосударственном уровне.

**Ключевые слова:** права человека, власть, государство, оптимизация государства, концентрация власти.

**Veklych V.O.**

National University of Food Technologies

**MAINTENANCE AND PROTECTION OF HUMAN AND CITIZEN RIGHTS AS THE CRITERIA OF CONCENTRATION OF POWER****Summary**

As for now the issue of the concentration of power seems to be as the one of the most important in the context of the state functions. Though it seems appropriate to define the concentration of power. Also, for further improvement of the state's functioning it is important to outline the possibilities of overcoming the contradictions that arise in the process of governance and regulation of public relations on the national level.

**Keywords:** human rights, power, state, state optimization, concentration of power.

УДК 347.961.4

**ФОРМИ ТА СПОСОБИ ОХОРОНИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ НОТАРІУСОМ****Желіховська Ю.В.**

Хмельницький університет управління та права

Досліджено теоретичні питання форм та способів охорони та захисту цивільних прав та інтересів нотаріусом. Визначено складові елементи охорони та захисту суб'єктивних цивільних прав і законних інтересів. Проаналізовано концепції розуміння форми захисту суб'єктивних цивільних прав та інтересів.

**Ключові слова:** законні інтереси, форми захисту, нотаріус, цивільні права, охоронювані законом інтереси, нотаріальна форма охорони, нотаріальна дія, нотаріальна функція, нотаріальні органи, нотаріальна діяльність, правочин, нотаріальне провадження.

**Постановка проблеми.** Важливим питанням теорії та практики розбудови правової держави є охорона прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, що слугує своєрідним індикатором стану та рівня розвитку громадянського суспільства і держави. У сучасній правовій науці та практиці недостатньо приділено уваги науковим прогнозам розвитку нотаріату, а також важливості його у сфері охорони цивільних прав та інтересів фізичних та юридичних осіб.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Досліджуване нами питання найбільше повно досліджувалося Г. П. Ареф'євим, В. П. Воложанінім, С. В. Крилевим, Д. М. Чечетом, О. П. Вершинінім, А. М. Кожухар, С. Я. Фурсою, та іншими науковцями.

**Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.** Вклад у дослідженні даного питання видатних науковців в теоретичному аспекті є безмежно великим, але питання форм та способів охорони цивільних прав та інтересів саме нотаріусом майже не досліджений.

**Мета статті.** Головною метою є дослідження

форм та способів охорони цивільних прав та інтересів нотаріусом.

**Виклад основного матеріалу.** В літературі до складових елементів захисту суб'єктивних цивільних прав і законних інтересів відносять: об'єкт, що підлягає захисту; суб'єкт – особа, права та інтереси якої порушено і яка володіє суб'єктивним правом на захист; спосіб захисту; форма захисту [1, с. 31]. Так, відповідно до зазначеного, слід відмітити, що об'єктом цивільної охорони є суб'єктивні цивільні права та інтереси. Водночас, слід звернути увагу, що у ст. 18 ЦК України, яка носить назву «Захист цивільних прав нотаріусом» зазначається, що нотаріус здійснює захист цивільних прав. Думаємо, що таке штучне звуження об'єкту нотаріальної охорони є не виправданим та таким, що не відповідає сутності визначених правовідносин. З огляду на це, ми пропонуємо змінити назву статті 18 ЦК України на «Охорона цивільних прав та інтересів нотаріусом» з метою розширення кола об'єктів, які повинні підлягати нотаріальній охороні. За аналогічних обставин слід доповнити